

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**OKUL YÖNETİCİLERİNİN VE ÖĞRETMENLERİN
MESLEKİ ETİK DAVRANIŞLARI İLE SANAL
KAYTARMA DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ**

NURCAN AKÇA

Denizli-2022

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

**OKUL YÖNETİCİLERİNİN VE ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ
ETİK DAVRANIŞLARI İLE SANAL KAYTARMA
DAVRANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ**

NURCAN AKÇA

Danışman

Doç. Dr. Özen YILDIRIM

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu proje çalışmasında; proje içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu; atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi; kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı; bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir proje çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

İmza

Nurcan AKÇA

TEŞEKKÜR

Akademik eğitimim boyunca yakın ilgisiyle motivasyonumu üst düzeyde tutan, proje çalışmamla ilgili karşılaştığım istatistiksel sorunlarda engin bilgisi ile yoluma ışık tutan, ilgi ve sabırla bana zaman ayıran ve yardımcı olan sayın hocam Doç. Dr. Özen YILDIRIM'a,

Yaşamı boyunca tek kaygıları çocuklarının eğitimi olan ve bunun için ellerinden gelenin en iyisini yapan, zor zamanlarımda her zaman yanımda olan sevgili babam Osman OLGUN ve annem Nezaket OLGUN'a,

Akademik eğitimimin ders döneminde küçük kardeşlerine bakarak derslerime devam edebilmemde bana yardımcı olan güzel kızım Beyza AKÇA'ya

Akademik eğitimimde yanımda olarak bana destek olan sevgili eşim Cavit AKÇA'ya,

Küçük yaşlarına rağmen bana ihtiyaçları oldukları anlarda onlara yeterince zaman harcayamamamı olgunlukla karşılayan yakışıklı oğlum Hüdai AKÇA ve tatlı kızım Ayşe Sena AKÇA'ya,

Son olarak, maddi manevi desteklerini esirgemeyen tüm sevdiklerime teşekkür ederim.

ÖZET

Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Arasındaki İlişki

AKÇA, Nurcan

Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Eğitim Yönetimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Özen YILDIRIM

Ocak 2022, 52 sayfa

Bu çalışmanın amacı, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasındaki ilişkileri incelemektir. Nicel araştırmalardan tarama modelinin kullanıldığı araştırmanın çalışma grubu, Denizli ili Acıpayam, Merkezefendi ve Pamukkale resmi okullarında çalışan ve 62 okul yöneticisi ve 227 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri Mesleki Etik Davranışlar ve Sanal Kaytarma Ölçekleri aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmanın alt problemlerinin çözümlenmesinde Sperman Sıra Farkları Korelasyon testlerinden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında, resmi okullarda görev yapan okul yöneticilerinin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışları üzerindeki etkisi düşük düzeyde negatif yönde olup anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Cinsiyet, görev süresi, mezuniyet durumu ve yaş değişkenlerinde de anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Resmi okullarda görev yapan öğretmenlerin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışları üzerindeki etkisi düşük düzeyde pozitif yönde olup anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Cinsiyet, yaş, lisansüstü hariç mezuniyet durumu, 16-20 yıl arası görev süresi hariç görev süreleri değişkenlerinde de anlamlı bir ilişki tespit edilememiş olup lisansüstü mezunu ve 16-20 yıl görev süresine sahip öğretmenlerde pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Araştırma sonucuna göre; 16-20 yıl görev süresine sahip ve lisansüstü eğitime sahip öğretmenler hariç öğretmenlerde ve okul yöneticilerinde mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışları üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır. Mesleki etik davranışların sanal kaytarma davranışları üzerindeki etkisinin nicel tarama modelinde incelendiği bu araştırmanın nitel yöntemle incelenmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Mesleki etik , sanal kaytarma, öğretmen, yönetici

İÇİNDEKİLER

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU	iii
ETİK BEYANNAMESİ	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
BİRİNCİ BÖLÜM: 1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.1.1. Problem Cümlesi.....	3
1.1.2. Alt Problemler.....	4
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Varsayımlar.....	5
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar.....	5
İKİNCİ BÖLÜM: 2. KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	6
2.1. Etik	6
2.1.1. Mesleki Etik Davranışları	6
2.2. Kaytarma Davranışları.....	8
2.2.1. Sanal Kaytarma Davranışları	8
2.2.2. Sanal Kaytarma Davranışlarının Nedenleri	8
2.2.3. Sanal Kaytarma Davranışlarının Sonuçları.....	9
2.3. İlgili Araştırmalar	10
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: 3. YÖNTEM.....	13
3.1. Araştırmanın Modeli.....	13
3.2. Çalışma Grubu	13
3.3. Veriler ve Toplanması	15
3.4. Verilerin Analizi	16
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: 4. BULGULAR VE YORUM	20
4.1. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Arası İlişki.....	20
4.2. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Cinsiyetleri Dikkate Alındığında Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Arasındaki İlişki	21

4.3. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Yaş Düzeyleri Dikkate Alındığında Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Arasındaki İlişki.....	22
4.4. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Mezuniyet Durumları Dikkate Alındığında Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Arasındaki İlişki	26
4.5. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Görev Süreleri Dikkate Alındığında Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Arasındaki İlişki.....	28
BEŞİNCİ BÖLÜM:5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.	32
5.1. Tartışma ve Sonuç	32
5.2. Öneriler	33
KAYNAKÇA.....	34
EKLER.....	38
Ek 1. Araştırma İzin Belgesi.....	38
Ek 2. Demografik Veriler Anketi	39
Ek 3. Mesleki Etik Davranışlar Anketi	40
Ek 4. Sanal Kaytarma Davranışı Anketi	41
ÖZGEÇMİŞ	42

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1. <i>Okul Yöneticilerine ait Demografik Veriler</i>	13
Tablo 3.2. <i>Öğretmenlere ait Demografik Veriler</i>	14
Tablo 3.3. <i>Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları Normallik Testi</i>	17
Tablo 3.4. <i>Okul Yöneticilerinin Sanal Kaytarma Davranışları Normallik Testi</i>	17
Tablo 3.5. <i>Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları Normallik Testi</i>	18
Tablo 3.6. <i>Öğretmenlerin Sanal Kaytarma Davranışları Normallik Testi</i>	18
Tablo 4.1. <i>Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu</i>	20
Tablo 4.2. <i>Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu</i>	20
Tablo 4.3. <i>Kadın Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu</i>	21
Tablo 4.4. <i>Erkek Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu</i>	21
Tablo 4.5. <i>Kadın Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu</i>	22
Tablo 4.6. <i>Erkek Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu</i>	22
Tablo 4.7. <i>35 Yaş ve Altı Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu</i>	23
Tablo 4.8. <i>36-39 Yaş Arası Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu</i>	23
Tablo 4.9. <i>40-43 Yaş Arası Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu</i>	24
Tablo 4.10. <i>44 Yaş ve Üstü Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu</i>	24
Tablo 4.11. <i>35 Yaş ve Altı Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu</i>	24
Tablo 4.12. <i>36-39 Yaş Arası Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu</i>	25
Tablo 4.13. <i>40-43 Yaş Arası Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu</i>	25

Tablo 4.14. 44 Yaş ve Üstü Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu.....	26
Tablo 4.15. Lisans Mezunu Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu.....	26
Tablo 4.16. Lisansüstü Eğitime Sahip Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu.....	27
Tablo 4.17. Lisans Mezunu Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu.....	27
Tablo 4.18. Lisansüstü Eğitime Sahip Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu.....	28
Tablo 4.19. 10 Yıl ve Altı Görev Süresine Sahip Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu.....	28
Tablo 4.20. 11-15 Yıl Arası Görev Süresine Sahip Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu.....	29
Tablo 4.21. 16-19 Yıl Arası Görev Süresine Sahip Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu.....	29
Tablo 4.22. 20 Yıl ve Üstü Görev Süresine Sahip Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu.....	29
Tablo 4.23. 10 Yıl ve Altı Görev Süresine Sahip Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu.....	30
Tablo 4.24. 11-15 Yıl Arası Görev Süresine Sahip Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu.....	30
Tablo 4.25. 16-19 Yıl Arası Görev Süresine Sahip Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu.....	31
Tablo 4.26. 20 Yıl ve Üstü Görev Süresine Sahip Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu.....	31

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Çalışmanın bu bölümünde sırasıyla problem durumuna, problem cümlesine, alt problemlere, amaca, öneme, sayılıtlara, sınırlılıklara ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

21. Yüzyılda bilgi ve iletişim teknolojisinde görülen hızlı gelişim ile birlikte bilgisayarlar, dizüstüler, tabletler, cep telefonları, akıllı saatler yaşamın önemli birer ihtiyacı olarak günlük yaşamda, mesleki ve eğitim ortamlarında yerlerini almaktadırlar. Teknolojik araç ve gereçlerin, kablolu ya da kablosuz internet ağı birleşerek oluşturdukları bilgi ve iletişim teknolojileri ile iletişimi ve bilgiye ulaşımı hızlandırarak insanların yaşamını kolaylaştırdığı söylenebilir. İnsanlar internet teknolojilerini mesleki yaşamlarında, bireysel işlerinde ve eğitim-öğretim ortamlarında sürekli ve yoğun bir biçimde kullanmaktadır (Yıldırım, 2016). Bankacılık, alış-veriş, kamu kurumları randevuları, tahlil ve reçete işlemleri, çevrimiçi eğitim öğretim faaliyetleri bilgi ve iletişim teknolojileri ile internetin bulunduğu her yerden yapılabilir olmakla birlikte internetin olmaması durumunda hastanelerde doktorlar sisteme giremedikleri gerekçesi ile muayenelerine ara verebilmekte, bankalarda memurlar para sevkiyatını askıya alabilmekte, devlet dairelerinde yöneticiler, memurlar işlerini yapmayabilmektedir. Yaşamın her alanında bilgi ve iletişim teknolojilerinin hem olumlu hem olumsuz yanları kendini göstermektedir.

Sürekli değişen ve gelişen teknolojik araç gereçler, yaşamda zorunlu ihtiyaç olarak yer almaktadır. Zaman ve ulaşımaya dayalı sağladığı kolaylıklar teknolojik araç gereçleri cazibeli kılmakta ve bireysel yaşamların bir parçası haline getirebilmektedir. Bilgi iletişim teknolojilerinin günlük yaşamda yaygın olarak kullanılmasının getirilerinin yanında bazı dezavantajları da bulunabilmektedir. İş görenlerin çalışma ortamlarında bilgi ve iletişim teknolojilerinin bulunması sebebi ile bilgi ve iletişim teknolojilerine gösterdikleri kişisel ilgi iş görenleri işten uzaklaştırıp onların iş dışı eylemlerde bulunmalarına yol açabilmektedir. İş görenler iş yerlerinde iş saatleri içerisinde yapmak zorunda oldukları görevleri ve sorumlulukları yapmayıp, özel internet kullanımlarıyla zamanlarının büyük bir kısmını gereksiz harcayabilmektedir. Bu durum ile birlikte iş gücü kaybı dolayısıyla verimlilikte azalma yaşanmasına sebep olabilmektedir. Üretkenliğin karşısında bulunan, vaktini boşa harcayan birey teknolojiyi amacı dışında kullanarak iş yaşamını pasif hale getirmektedir. Bilgisayar, internet ve cep telefonu alanında yaşanan teknolojik ilerleme

sürecinde örgütlerin yaşadıkları bu sorunlardan eğitim örgütleri de payını almaktadır (Ünal, 2019).

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin çalışma yaşamına girmesiyle birlikte iş görenlerin bu teknolojileri görevlerini yerine getirmek dışında şahsi olarak kullanımı ortaya çıkmıştır. Bu işten kaytarma davranışı literatüre sanal kaytarma davranışı olarak girmektedir (Yıldırım, 2016). Geniş kapsamlı bakıldığında sanal kaytarma davranışlarını, bireylerin bilgi ve iletişim teknolojilerini özellikle bazı kişisel amaçları olan internette gezinme faaliyetleri, eğlence, e-postalarını ve sosyal hesaplarını kontrol etme, mesajlaşma, alışveriş yapma vb. olarak mesleki ve eğitim ortamlarında çalışma saatleri içerisinde bilinçli kullanarak üretkenlik zıttı davranışlar sergilemeleri olarak tanımlayabilmek mümkündür (Polat, 2018).

Mesleki örgütlerde ve eğitim örgütlerinde farklı sebeplerle etik dışı davranışlar görülebilmektedir. İş görenlerin mesai saatleri içerisinde bilgi ve iletişim teknolojilerini kişisel amaçları için kullanmaları etik dışı davranış sorunlarının başında gelmektedir (Erdem ve diğerleri, 2014). Bu davranışlar, örgütlerin sağladığı bilgi ve iletişim teknolojileri ile yapılabileceği gibi iş görenlerin kendilerine ait olan mobil cihazları ile de yapılabilmektedir (Kaplan ve Öğüt, 2012: 4). Kurumsal örgütlerde iş görenlerin kişisel mobil cihazlarını denetleyerek sanal kaytarmayı ortadan kaldırmak yasal sebeplerden dolayı yapılamamakta olup iş saatlerinde sanal kaytarma davranışları engellenememektedir (Kayapalı Yıldırım, 2016; Özcan, 2019). Örgütlerde sanal kaytarmanın önüne geçmek için akademisyenler tarafından arayışlara girildiği görülmektedir. Literatür incelendiğinde; iş görenlerin sanal kaytarma davranışlarının önüne geçilmesi ile ilgili olarak örgütsel adalet algısının yön belirleyici olduğu görülmektedir (Yağcı ve Yücelerden aktaran Özkara, Taş ve Aydın, 2020). İş görenlerin kişilik özelliği dikkate alındığında ise yüksek görev bilincinin sanal kaytarma konusunda yön belirleyici olduğu görülmektedir (Metin, Orta ve Güngör, 2018). Mesleklerinin etik davranışlarını benimseyen iş görenlerde yüksek görev bilinci bulunması sebebi ile mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışını etkilemesi mümkündür.

Meslek etiği, meslek grupları bünyesinde uyulması gereken etik ilkeleri barındırır. Eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin de öğretmenlik mesleğine sahip olmaları gereği uyması beklenen etik değerler bulunmaktadır. Bu etik değerleri öğrenciye ve mesleğe bağlılıklarıdır (Özbek, 2003, 47). Öğretmenlerin meslek etik kodlarında bulunan etik değerlere uygun davranışlar; öğrenme öğretme süreçleri ile ilgili, öğretmenlerin milli ve evrensel değerleriyle ilgili, öğrenciyle ilgili, öğretmenlerin mesleki gelişimiyle ilgili ve

okul, aile, toplum ilişkisiyle ilgili etik davranışlar olarak sıralanabilir. Eğitim öğretim süreçlerini düzenleyen, sınıf yönetimini gerçekleştiren, öğrencilere rehberlik eden, üstlendiği görev ve sorumlulukları ile ülkenin gelişmesinde önemli etkileri bulunan öğretmenlerin farklı iş gruplarına oranla etik kurallara özenle bağlılık göstererek daha uygun davranması önem taşımaktadır (Sarıdaş ve Yıldırım, 2019). Mesleki etik ilkelere dikkat etmemek eğitim öğretim faaliyetleri istenen verime ulaşmasını engelleyerek ülke geleceğine zarar verebilir. Okul yönetici ve öğretmenlerin meslek etiğine riayet göstermemesi durumunda eğitim sistemi zarar görebileceği gibi bu sisteme duyulan güven de zarar görebilir. Bunlardan da öte okul yönetici ve öğretmenlerini rehber edinen öğrenciler rehberleri tarafından uygulanmayan meslek etik ilkelerini önemsiz atfederek uygulamayabilir ve öğrencilerde meslek etik ilkelerin uygulanmasında olabileceği yönünde yanlış bir algı oluşabilir.

Aydın (2003) 'a göre öğretmenlerin, meslek etik ilkelerinden hizmette sorumluluk ilkesine bağlı kalarak öğretmenlik mesleğine yakışır şekilde davranması gerekmektedir. Sanal kaytarma davranışları ise düzenli çalışma saatleri içinde öğretmen ve okul yöneticilerinin bireysel amaçları ile bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanarak internette haber sitelerini ziyaret etmeden pornografik yayınları izlemeye kadar uzanan birçok davranış içermektedir (Anandarajan ve Simmers, 2011). Öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin mesai saatlerinde sanal kaytarma davranışlarını sergilemesi öğretmenlik mesleğine yakışmayacak davranışlardır. Öğretmenler ve okul yöneticilerinin sergileyebilecekleri sanal kaytarma davranışları, meslek etik ilkelerini uygulama davranışları ile ilişki gösterebilir. Bu araştırmada okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin sanal kaytarma davranışları ile meslek etik davranışları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Ortaya çıkan ilişkiler eğitim öğretim sürecinde yönetsel olarak belirli önlemlerin alınması, veya eğitim kurumlarında sanal kaytarma davranışlarının azaltılabilmesi için mesleki etik davranışlar ve sanal kaytarma davranışları arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması önem arz etmektedir.

1.1.1 Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesini “Okul yöneticileri ve öğretmenlerin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi” oluşturmaktadır.

1.1.2 Alt Problemler

Araştırmanın alt problemleri aşağıdaki şekilde ele alınmıştır.

1. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin mesleki etik davranışları ve sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin cinsiyetleri dikkate alındığında mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin yaş düzeyleri dikkate alındığında mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin mezuniyet durumları (lisans ve lisansüstü) dikkate alındığında meslek etik davranışları ve sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin görev süreleri dikkate alındığında mesleki etik davranışları ve sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; 2021-2022 Eğitim Öğretim yılında Denizli Merkezefendi, Pamukkale ve Acıpayam ilçelerinde resmi okullarda görev yapan okul yöneticileri ve öğretmenlerin mesleki etik davranışları ve sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının ve bu ilişkinin öğretmenlerin demografik özelliklerine göre nasıl değiştiğinin araştırılması, tespit edilerek ortaya konulması ve elde edilen sonuçların yorumlanarak önerilerde bulunulması amaçlanmaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Sanal kaytarma konusunun araştırılması Türkiye'deki araştırmalarda daha yeni olduğu söylenebilir. Bu yüzden bu konuyla alakalı olarak yapılan çalışmaların zenginliği ve sayısı azdır (Karataş ve Avcı, 2017). Alan yazın incelendiğinde öğretmenlerde ve okul yöneticilerinde mesleki etik ilkeler ile sanal kaytarma davranışı arasındaki ilişkinin araştırılmadığı görülmektedir. Bu bakımdan yapılan araştırma kurama katkı sağlamıştır.

Sanal kaytarma davranışlarının örgüt için üretken davranışlarda azalmaya yol açarak örgütleri mali yönden zarara uğratmaları sebebi ile nedenlerinin bulunması önem arz etmektedir (Seidman, Liberman, McKenna ve Buffardi, 2011). Eğitim örgütlerinde çıktının gelecek nesil olduğu göz önüne alınırsa yapılan kaytarmanın zararının tüm dünyayı ilgilendirdiği söylenebilir. Bu yüzden eğitim verilmekte olan okullar ile ilgili araştırmalar gerek Türkiye'de gerekse dünyada önem taşımaktadır (Kılıç ve Kocabaş, 2017). Eğitim

ortamlarının eğitim hedeflerine ulaşip başarıyı yakalayabilmeleri ve bu başarının sürdürülebilmesi için nitelikli öğretmen ve okul yöneticilerinin olması gerekir. Bu sebeple okul yönetici ve öğretmenlerinin eğitimin niteliğinin artırılması ile ilgili olarak eğitim alması, rehberlik ve denetim önemlidir (Özalp, Yirci, ve Kocabaş, 2016). Eğitimde teknolojinin kullanılması pek çok avantajlar sağlamakla birlikte getirdiği sanal kaytarma davranışları ile eğitimin niteliğine zarar verebilmektedir. Bu açıdan bu araştırma; eğitim örgütlerinde sanal kaytarma davranışları ve mesleki etik davranışları arasındaki ilişkilerin ortaya çıkarılması, eğitim uygulamalarına olumlu katkı sağlanması ve eğitimde sanal kaytarma davranışlarının azaltılmasına yönelik tedbirlerin alınması açısından önem kazanmaktadır.

Bu çalışma ile okullarda sanal kaytarma davranışlarının giderilmesi için önerilerin sunulması amaçlanmıştır.

1.4. Varsayımlar

Bu çalışmada aşağıda bulunan varsayımlara dayalı olarak hareket edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenler ile okul yöneticileri ölçme araçlarına gerçek görüşlerini yansıtmışlardır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma 2021-2022 Eğitim Öğretim yılında Denizli ili Merkezefendi, Pamukkale ve Acıpayam ilçelerinde resmi okullarda görev yapan öğretmenler ile okul yöneticilerinin görüşleriyle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Sanal Kaytarma: Eğitim ortamlarında okul yöneticileri ve öğretmenlerin, bilgi ve iletişim teknolojilerini mesai saatleri içerisinde kendi özel işleri için kullanmalarıdır.

Mesleki Etik İlkeler: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin, eğitim ortamlarında mesleki etik ilkelerine uygun olarak yapmaları gereken davranışlar ile yapmamaları gereken davranışları içermektedir.

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmayla ilgili yürütülmüş ilgili araştırmalara kavramsal bakımdan yer verilmiştir.

2.1. Etik

Etik, bireylerin toplum içinde gerçekleştirdikleri ve sonuçlarının başkalarını etkilediği davranışları, eylemleri ve bunları oluşturan düşünme süreçleri ile alakalıdır. Bu çerçevede etik somut olarak üç şekilde ortaya çıkmaktadır.

1. Felsefe biliminin bir alanı olarak etik, davranışsal olarak iyi nedir ve neler iyidir konularını ele alarak bireyin olması gereken davranışlarını bulmayı amaçlar.
2. Toplumsal yaşamda etik, insanların toplum içinde birbirleri ile olan ilişkilerde neler yapmaları gerektiğini ve nelere dikkat edip yapmamaları gerektiği ile ilgili bir kurallar bütünüdür; genel olarak ahlakıdır.
3. Belirli bir alan üzerinde etkin olan bireylerin uymak zorunda oldukları kuralların belirlenip o alan ile alakalı uygulamalarda olması gereken davranışların incelendiği meslek etiği; ilk iki maddeye göre daha yeni olma özelliğine sahiptir ve onları birleştirir (Yıldırım & Kadioğlu, 2007).

2.1.1. Mesleki Etik Davranışları

Aydın (2001)'a göre, bir mesleğe sahip insanların eylemlerini sınırlayıp, eylemlerden hangilerini yapıp hangilerini yapmayacaklarını belirleyen kurallar meslek etiğini oluşturur. Gündüz ve Coşkun (2012)'a göre meslek etiği, o mesleğe sahip insanların mesleklerini yapmaları sırasında meslek üyelerinin davranışlarına yön verip onlara yön veren kurallar, ilkeler ve standartların tamamıdır. Obuz (2009)' a göre meslek etiği, özellikle insanla uğraşan mesleklerle alakalı olarak mesleklerini yapmaları sırasında kişilerin uymaları gerekli olan davranış kuralları olarak tanımlama yapılabilir. Genellikle doğrunun ne veya yanlışın ne olduğu ile ilgili standart ve kurallar ile alakalıdır. Şentürk (2009)' e göre meslek etiği, mesleki uygulamalarda adillik, hak, dürüstlük, doğruluk, eşitlik gibi kavramları temele alıp gerçekleşmesini sağlamaktadır. Meslek etiği ilkelerinin doğma sebebi, mesleklere mensup kişilerin aralarındaki anlayış, algılayış ve davranış farklarını giderip meslek gruplarında standardı sağlama ihtiyacıdır. Meslek etiğinin vurgulanması gereken özelliklerinden biri, dünyada her nerede uygulanırsa uygulansın aynı mesleği icra eden üyelerin mesleğe ait etik davranış ilkelerine uygun davranmalarını gerekli kılmasıdır (Gündüz ve Coşkun, 2012).

Öğretmenlikte diğer tüm meslek grupları gibi etik davranış kurallarına sahiptir. Öğretmenler etik ilkeler doğrultusunda hareket etmek zorundadır. Bu nedenle öğretmenler, meslek etik ilkeler ile ilgili sorumluluklarını ve meslekleri ile ilgili davranışlarından sorumlu olacaklarını iyi bilmeleri gereklidir. Kendine dair bir takım özellikleriyle diğer tüm meslek gruplarından ayrılmakta olan öğretmenlik mesleğinin en önemli özelliği, öğretmenliğin kendi dahil bütün mesleklerin öğreticisi olmasıdır. Bu yönü ile öğretmenlik mesleği bütün dünyada saygı gören kutsal bir meslek konumundadır ve öğretmenlik mesleğini yapmakta olan bireylerin de sorumlulukları dahilinde, bütün yaşamlarında etik ilkelere uyma zorunluluğu önemli bir hal almaktadır (Özbek, 2003).

Aydın'ın (2003) öğretmenlik mesleği ile alakalı olarak standartlaştırdığı etik ilkeler aşağıda verilmiştir:

1- Profesyonel olmak: Öğretmenlerin ilk olarak işinde profesyonel olmalıdır. Öğretmenlik mesleği yeterliliğine sahip olmayan kişilerde meslek etiği aranmasına gerek yoktur.

2- Hizmette sorumluluk: Öğretmenler eğitimde istenilen nicelik ve nitelikte yapması gereken büyük sorumluluğun bilinci ile hareket etmelidir

3- Adalet: Öğretmenler, her etkinliğinde adil olmalıdır ve öğrenciler arasında bulunan ilişkilerde adaleti sağlamaya dikkat etmek zorundadır.

4- Eşitlik: Öğretmenler, hizmetlerin, görevlerin dağıtılmasında eşitlik sağlamalıdır.

5-Güvenli ve sağlıklı bir ortam oluşturmak: Öğretmenler okul, derslik ve ders ortamlarında sınıf yönetimini sağlayıp öğrencilerin güvenliklerini ve sağlıklarını riske sokacak her çeşit etkeni ortadan kaldırmayı başarmalıdır.

6- Haksız kazanç sağlamamak: Öğretmenler manevi veya maddi haksız kazançtan uzak durmalıdır.

7- Güven duyulmak- doğru ve dürüst davranmak: Öğretmenler, ilişkilerinde doğru, dürüst ve güven verici davranıp güven ortamı sağlamalıdır.

8- Tarafsızlık: Öğretmenlerin öğrencileri oldukları halde görebilip kendi istekleri ve korkuları ile oluşturdukları görüntülerden ayırt edebilmesi gerekir.

9- Mesleki bağlılık ve sürekli gelişme: Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine bağlı olarak eğitim amaçlarını gerçekleştirmek için ortaklaşa çaba harcamaları gereklidir.

10- Saygı: Öğretmenler öğrencilerine öncelikle insan oldukları için saygı duyup değer vermeleri gereklidir.

11- Kaynakların bilinçli olarak kullanımı: Öğretmenlerin kamuya ve kuruma ait kaynakları bilinçli ve verimli kullanması gerekir.

2.2.Kaytarma Davranışları

TDK, (2021)' ya göre işten kaçmak, işi yapmaktan kaçınmak, yan çizmek olarak tanımlanmakta olan kaytarma davranışı bireylerin günlük yaşamlarında yapmaları gereken işlerle ilgili olarak isteksiz davranmak, kaçamak tavırlar sergilemek, tembel hareket etmek, işe gereken önemi göstermemek olarak gösterilebilir. Bu bakımdan kaytarma davranışları bireysel olarak sergilenebildiği gibi grup çalışmalarında da sergilenebilmektedir. Gruplar içerisinde sergilenen kaytarma davranışları sosyal kaytarma davranışları ve sanal kaytarma davranışları olarak ikiye ayrılmaktadır. (Usta Kara ve Karalar, 2021) Bu araştırmada sanal kaytarma davranışları üzerinde durulmaktadır.

2.2.1. Sanal Kaytarma Davranışları

Sanal kaytarma davranışları, bireyin çalışma ortamında bilgi iletişim teknolojilerini kullanırken, şahsının kullanımına sunulan bilgi ve iletişim teknolojileri kullanma hakkını iş dışı faaliyetlerde kullanıp mesai saatleri içerisinde iş yerinin internet iletişim bağlantıları ile şahsına ait elektronik posta kutusuna gelen postaları incelemesi, işi ile ilgisi bulunmayan internet sitelerinde dolaşması vb. şahsi internet kullanımlarıyla ilgili faaliyetler olarak tanımlanmakla birlikte bilgi iletişim teknolojilerinin hızlı gelişimi ve teknolojik aletlerin değişmesine paralel olarak sanal kaytarma davranışları sadece iş ortamlarında şahsa sunulan kurum internet erişimi olanakları ile sınırlı kalmayıp şahsi internet erişimini sağlamakta olan tüm teknolojik aletlerle ve internet olanaklarıyla gerçekleştirilen faaliyetler olarak tanımlanabilir (Kaplan ve Ögüt, 2012).

Keklik, Kılıç, Yıldız ve Yıldız (2015)'a göre sakıncalı olmayan sanal kaytarma davranışlarının yöneticiler ile iş görenler tarafından gerçekleştirilmesi; genelde yapılması önemsiz bulunmakla birlikte, olabilir durumlar olarak görülen ve kısa zamanlı davranışları kapsamaktadır. Yöneticiler ve iş görenler tarafından sakıncalı sanal kaytarma davranışlarının gerçekleştirilmesi ise uzun zaman alan, şahısların kişisel gayelerine bağlı olup kurumun gayelerine zarar vererek kurumu hukuki yönden zarara sokma olasılığı bulunan davranışları kapsamaktadır.

2.2.2.Sanal Kaytarma Davranışları Nedenleri

İş görenlerin sanal kaytarma davranışlarını sergileme sıklığının, diğer kaytarma davranışlarını (mesai arkadaşları ile sohbet, şahsi telefon konuşmaları vb.) sergileme sıklığından fazla olduğu görülmektedir çünkü bu davranışların başkaları tarafından tespit

edilmesi daha zordur (Koay, 2018). Sergilenme sıklığının fazla olması sebebi ile örgütlere verebileceği mali zararları düşünerek nedenlerinin bulunması önem arz etmekte denilebilir.

Sanal kaytarma davranışlarının bireysel ve örgütsel olarak farklı nedenleri bulunmaktadır. Bireylerin şahsi özellikleri, bağımlı olmaya yatkınlıkları, etik ilkelere bağlılık bireysel nedenlerden; mesai arkadaşları arasında internet kullanımına yönelik özendirme, örgütsel adaletsizlik, iş yerinde sanal kaytarmayı destekleyen ürünlerin bulunması örgütsel nedenlerden bazılarıdır (Karabey, Kerse ve Soyalm, 2016).

Sanal kaytarma ile örgütsel bağlılık arasındaki ilişkiye bakıldığında bu kavramlar arasında zayıf da olsa ilişkili bir bağ bulunmaktadır buna göre örgütsel olarak devam bağlılığı arttıkça sanal kaytarma davranışı artma eğilimindedir (Yüceler vd., 2017). Lim'e göre örgütsel adaletin asgari düzeyde algılanması ile iş görenler kendilerini etkisiz hale getirerek ve kaytarma davranışında bulunmaktadırlar (akt. Kuznek ve Güzel, 2019). Diğer bir taraftan iş tatmini ve sanal kaytarma ilişkisine bakılırsa içsel tatmin sağlandığında sanal kaytarma davranışı azalırken tam tersi dışsal tatmin sağlandığında ise sanal kaytarma davranışı artmaktadır (Çavuşoğlu ve Palamutçuoğlu, 2017).

Sanal kaytarma davranışlarını hem bireysel özelliklerin hem de örgütsel özelliklerin tetiklediği görülebilir. Sosyal, genç, teknoloji ile ilgilenen, yeni deneyimlere açık olan kişilerin bireysel özellikleri sebebi ile; örgütte adaletsiz ortama sahip olan, örgütsel bağlılığı az olan, örgütte olumsuz etik iklimine sahip olan kişilerin örgütsel özelliklerden dolayı sanal kaytarmaya açık olduğu söylenebilir (Usta Kara ve Karalar, 2021).

2.2.3. Sanal Kaytarma Davranışları Sonuçları

Sanal Kaytarma davranışlarının sonuçları ile ilgili olarak olumsuz ve olumlu yönde olabileceği konusunda farklı görüşler vardır. Kim ve Bryne (2011), üretkenliği azaltıp örgütlere mali zararlar verdiği yönde olumsuz sonuçlar doğurduğunu fakat kaytarma davranışlarının kontrollü yapılmasının sağlanması halinde oluşan internet bilgisinin yaratıcılık ve esneklik kazandıracağını belirtmektedir. Blanchard ve Henle (2008) yaratıcılık ve esnekliğin yanında sonuç odaklı, işbirlikçi ve uyumlu olmalarına katkı sağladığını belirtmektedir. Mesai saatleri dahilinde sanal kaytarma davranışlarının olumlu sonuçlarının bulunduğunu savunanlar iş görenlerin stresle baş etme oranını artıracaklarını bundan dolayı iş tatmininin artıp verimliliğin artacağını savunmaktadırlar (Yüceler ve Yağcı, 2016).

Liberman, Seidman, McKenna ve Buffardi (2011)'e göre bireysel çıkarlar için yapılan sanal kaytarma davranışları kişisel verimliliği düşürerek örgütsel verimliliğin de

düşmesine sebebiyet vermektedir. Karaca ve Karaca (2019)'a göre sanal kaytarma davranışları sergileyen iş gören zamanını bu davranışlara harcaması sebebi ile verimli olamayıp kendisine verilen işi yerine getirmesi gereken zamanda bitiremeyip zaman kayıplarına sebep olup ileri düzeylere ulaştığında ise yasal yaptırımların oluşmasına sebebiyet vermektedir. Koay ve Soh (2019)'da Amerika'da yaptıkları araştırmada iş görenlerin yüzde ellisinin günde iki saatten fazla sanal kaytarma yaparak kişi başına örgütü yıllık dört bin beş yüz dolar zarara uğrattıklarını tespit etmişlerdir. Badziun (2019) sanal kaytarma davranışlarında görülen artışın örgütlerin finansal performanslarına zarar verdiğini belirtmektedir. Dolayısı ile sanal kaytarma davranışlarında görülen artış ile örgütlerde sonuç verimliliğinin düşmesi ile kalmayıp bunun sonucunda da örgütler maddi zararlara uğramaktadır. Bu nedenle bu davranışlar oluşuyorsa ya bu davranışın sebeplerinin bulunarak ortadan kaldırılmasına çalışılmalı ya da bu davranışı olumluya çevirebilecek diğer davranışlar üzerinde çalışmalar yapılmalıdır.

Sanal kaytarma davranışının üretkenliğe engel olan davranışlara sebep olması dolayısıyla örgütler bu davranışa engel olabilmek için arayışlara girmektedir. Örgütsel davranış bilimi alanında bu konu ile ilgili çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Bu amaçla iş yerlerinde iş görenlerin kullandıkları bilgisayarlara işle ilgisi olmayan internet sitelere girmelerini engelleyen filtreler koyulmaktadır. Okullarda uygun içerikli olmayan ve video paylaşım sitelerine erişim filtreleri ile ilgili bakanlık ve müdürlükler tarafından engellenmektedir. Ancak günümüzde hemen hemen tüm bireylerin akıllı cep telefonları kullanması ve kendilerine ait internet ağına sahip olmaları bu yöntemi etkisiz hale getirmektedir. Kurumsal örgütlerde iş görenlerin kişisel cep telefonlarını denetleyerek sanal kaytarmayı ortadan kaldırmak yasal sebeplerden dolayı yapılamamakta iş saatlerinde sanal kaytarma engellenememektedir (Kayapalı Yıldırım, 2016; Özcan, 2019).

2.3. İlgili Araştırmalar

Ünal ve Tekdemir (2015)'in bir kamu kuruluşunda sanal kaytarmanın amaçları üzerine yaptıkları araştırmada araştırma verileri Antalya İlinde bir kamu kurumunun çeşitli bölümlerinde çalışan 140 iş görenden elde edilmiştir. Sanal kaytarma amaçları üzerine yaptıkları araştırma sonuçlarına göre; araştırma katılımcılarının, yüksek boyutlarda yapılan sanal kaytarma davranışlarını olabilecek davranışlar olarak gördüğü bu durumun yadırganacak bir tarafının olmadığını düşündükleri ortaya çıkmıştır.

Örücü ve Yıldız (2014) sanal kaytarma davranışı ile ilgili araştırmalarında, üniversitede çalışmakta olan idari ve akademik personelin sanal kaytarma davranışlarının

tekrarlanma sıklığını demografik değişkenler bakımından inceleyerek gösterilen değişiklikleri tespit etmişlerdir. Araştırmanın verileri, Balıkesir Üniversitesi'nde çalışmakta olan 151 idari personel ile akademik personelden toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda, personelin önemli ve önemsiz sanal kaytarma davranışlarını gösterme sıklığının yaş, konum, gelir, mezuniyet durumları değişkenlerine göre farklılaştığı fakat medeni durum ve cinsiyet değişkenlerine göre farklılaşmadığı ortaya çıkmıştır.

Kaplan ve Ögüt (2012), araştırmalarında sanal kaytarma davranışları ile algılanan örgütsel adalet arasındaki ilişki ile ilgili olarak verileri Konya şehrinde bulunan iki üniversite hastanesinde çalışmakta olan 303 iş görenden toplamışlardır. Araştırma sonuçlarında örgütsel adaletin alt boyutları olan işlemsel, etkileşim ve dağıtım adaleti ile önemsiz sanal kaytarma davranışları arasında negatif yönlü bir korelasyon bulunmuştur.

Özdem ve Demir (2015), Giresun ili Merkez İlçesinde 104 okul müdürü ile yaptıkları okul müdürlerinde sanal kaytarma davranışları araştırmasında okul müdürlerinin sanal kaytarma davranışı ile ilgili olarak bilgisayar, cep telefonu ve internetin olduğu hemen her yerde olası bir durum olarak gördükleri sonucuna ulaşmışlardır.

Karataş ve Avcı (2017), kamu kurumlarında sanal kaytarma davranışı konusunda yaptıkları derleme çalışması ile ulusal ve uluslararası literatürdeki toplam 60 eser analizi neticesinde gelişip değişen teknolojiyle beraber iş görenlerin kullanımında olan teknolojik aletlerin zenginliğinin ve bu teknolojik aletlerin özelliklerinin artmasının, sanal kaytarma davranışlarının çeşitli yöntemlerle sergilenebileceğini gösterdiğini; sanal kaytarma davranışlarının cezai işlemleri ile ilgili olarak hukuksal boyutta eksikleri olduğunun bu sebeple sanal kaytarma davranışlarının 657 sayılı DMK ve kamu kurumlarının kendilerine ait disiplin yönetmelikleri kapsamına alınması gerektiğinin; sanal kaytarma davranışlarının birden çok boyutlu bir yapısının olması ile birlikte yapılan sanal kaytarmanın sonuçları ya da nedenleri olabilecek etkenlerin sanal kaytarma davranışlarını bütünüyle etkilediği ya da sanal kaytarma davranışlarının bütünüyle etkilendiği yönünde çıkarımlar yapılmıştır.

Kılıç ve Kocabaş (2017) bu araştırmayı öğretmenlerin mesai saatlerinde işleriyle ilgisi olmayan konularla ilgili olarak bilgi ve iletişim teknolojilerini hangi seviyede ve ne sıklıkta kullandığının incelenmesi amacı ile İstanbul Avrupa Yakası kamu okullarında çalışmakta olan 670 öğretmene uygulamışlardır. Araştırma sonuçlarına göre genç ve görev süresi daha az olan öğretmenler ile bilgi ve iletişim teknolojilerinde daha uzman öğretmenlerin sanal kaytarma davranışını daha çok sergilediği görülmüştür.

Kayıkçı ve Uygur'un (2010) yaptığı ilköğretim okullarının denetiminde mesleki etik konulu nitel araştırmada çalışma grubu olarak beş farklı teftiş bölgesinden seçilen sekiz

farklı şehir ve bu şehirlerden seçilen en az on yıl denetmenlik görev deneyimi bulunan Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Denetmenlerinden 12 eğitim denetmeni ve bu şehirlerde görev alan en az on yıl görev süresine sahip yöneticilik deneyimi bulunan 10 ilköğretim okul yöneticisi ile en az yedi yıl meslek deneyimi bulunan 18 ilköğretim okul öğretmenine ulaşımlardır. Araştırma sonuçlarına göre; katılımcıların etik değer olarak en çok saygı, sorumluluk, adalet ve hoşgörü boyutlarını algıladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çelebi ve Akbağ (2012)'ın öğretmen ve yöneticilerde etik konusunda etik ile ilgili kavramları dikkate alarak geliştirdikleri öğretmenlik meslek etiği ölçeğinin madde içerikleri incelendiğinde mesleki etik davranışlarının görev bilincine sahip olmak, erdemli olmak, insani duyarlılık geliştirmek, mesleki yükümlülükleri yerine getirmek, ahlaki düşünce sahibi olmak maddelerini kapsadığı görülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada okul yöneticileri ve öğretmenlerin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasındaki ilişki ve bu ilişkinin demografik değişkenlere göre nasıl değiştiği tespit edilmiştir. Bu nedenle araştırma nicel bir çalışma olarak tarama modelinde yapılmıştır. Tarama modeli var olan bir durumun ortaya çıkarılması ve olduğu gibi yansıtılması esasına dayanmaktadır (Karasar, 2012).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Denizli ili Merkezefendi, Pamukkale ve Acıpayam ilçelerinde resmi okullarda görev yapan okul yöneticileri ve öğretmenler oluşturmaktadır. Veriler online olarak toplanmıştır.

Araştırmada 62 okul yöneticisine ve 227 öğretmene ulaşılmış olup toplam 289 veri toplanmış olup okul yöneticilerine ait demografik veriler, Tablo 3.1’de gösterilmiştir.

Tablo 3.1. *Okul Yöneticilerine ait Demografik Veriler*

Katılımcının		Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	21	33,9
	Erkek	41	66,1
	Toplam	62	100,0
Yaş	35 ve altı	11	17,7
	36-39	17	27,4
	40-43	18	29,0
	44 ve üstü	16	25,8
	Toplam	62	100,0
Görev Süresi	10 yıl ve altı	11	17,7
	11-15 yıl	16	25,8
	16-20 yıl	21	33,9
	21 yıl ve üstü	14	22,6
	Toplam	62	100,0
Mezuniyet Düzeyi	Lisans	34	54,8
	Lisansüstü	28	45,2
	Toplam	62	100,0

Tablo 3.1’e bakıldığında;

Çalışma grubunda okul yöneticilerinin % 33,9’unu kadınların ve % 66,1’ini erkeklerin oluşturduğu, katılımcıların çoğunluğunu erkeklerin sağladığı görülmektedir.

Okul yöneticilerinin yaş aralığına bakıldığında; % 17,7'sinin 35 yaş altında, % 27,4'ünün 36-39 yaş aralığında, % 20,0'unun 40-43 yaş aralığında, % 25,8'inin 44 yaş üstünde oldukları anlaşılmaktadır. Katılımcıların çalışma sürelerine bakıldığında; okul yöneticilerinin % 17,7'sinin 10 yıl ve altı görev süresine sahip, % 25,8'inin 11-15 yıl arası görev süresine sahip, % 33,9'unun 16-20 yıl arası görev süresine sahip, % 22,6'sının 21 yıldan fazla görev süresine sahip oldukları anlaşılmaktadır. Okul yöneticilerinin mezuniyet düzeyleri incelendiğinde; % 54,8'inin lisans mezunu olduğu, % 45,2'sinin lisansüstü eğitime sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Öğretmenlere ait demografik veriler, Tablo 3.2' de gösterilmiştir.

Tablo 3.2. Öğretmenlere ait Demografik Veriler

Katılımcının		Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	152	67,0
	Erkek	75	33,0
	Toplam	227	100,0
Yaş	35 ve altı	65	28,6
	36-39	66	29,1
	40-43	49	21,6
	44 ve üstü	47	20,7
	Toplam	227	100,0
Görev Süresi	10 yıl ve altı	55	24,2
	11-15 yıl	70	30,8
	16-20 yıl	53	23,3
	21 yıl ve üstü	49	21,6
	Toplam	227	100,0
Mezuniyet Düzeyi	Lisans	188	82,8
	Lisansüstü	39	17,2
	Toplam	227	100,0

Tablo 3.2'ye bakıldığında;

Çalışma grubunda öğretmenlerin % 67,0'si kadınlardan ve % 33,0'ü erkeklerden oluşmakta ve katılımcıların çoğunluğunu kadınların sağladığı anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin yaş aralığına bakıldığında; % 28,6'sını 35 yaş altında, % 29,1'inin 36-39 yaş aralığında, % 21,6'sının 40-43 yaş aralığında, % 20,7'sinin 44 yaş üstünde oldukları anlaşılmaktadır. Katılımcıların çalışma sürelerine bakıldığında; öğretmenlerin % 24,2'sinin 10 yıl ve altı görev süresine sahip, % 30,8'inin 11-15 yıl arası görev süresine sahip, % 23,3'ünün 16-20 yıl arası görev süresine sahip, % 21,6'sının 21 yıldan fazla görev süresine sahip oldukları anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin mezuniyet düzeyleri

incelendiğinde; %82,8'inin lisans mezunu olduğu, % 17,2'sinin lisansüstü eğitime sahip oldukları anlaşılmakta olup katılımcıların çoğunluğunu lisans mezunlarının oluşturduğu söylenebilir.

3.3. Veriler ve Toplanması

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde okul yönetici ve öğretmenlere ait kişisel genel bilgiler ile ilgili olarak; “1) Cinsiyet 2) Çalıştığı ilçe, 3) Yaş, 4) Görev süresi, 5) Medeni durum, 6) Eğitim düzeyi, 7) Çalışma pozisyonu 8) Branş ve 9) Okul türü olmak üzere 9 sorulu bir anket bulunmaktadır.

İkinci bölümde Sarıdaş ve Yıldırım (2019) tarafından geliştirilen “mesleki etik davranışlar ölçeği” kullanılmıştır. Ölçekte bulunan beş başlık öğretmenlerin meslektaşlarına yönelik olan etik davranma algılarını ölçmek üzere bulunmaktadır. Bu başlıklar “öğrenme ve öğretme süreçleri- öğrenci- manevi ve milli değerler- mesleki gelişimi- aile, okul ve toplum ilişkisi” dir. Ölçek tek boyuttan oluşmuştur. Ölçekteki her bir madde “her zaman, çoğunlukla, ara sıra, nadiren, ve hiçbir zaman” olarak “likert türü” derecelendirilmiştir. Ölçek 11 maddeden oluşmaktadır. Ölçek ve anketin uzman görüşlerine dayanarak kapsam geçerliği sağlanmıştır. Ölçeğin güvenilirliği için test edilen Cronbach Alpha değeri 0.839 olarak hesaplanmıştır. Bu bulgu ile testte bulunan maddelerin iç tutarlığa sahip olduğu görülmekte olup diğer bir deyişle maddelerin birbirleri ile tutarlı ve güvenilir olduğu gösterilmektedir. DFA sonucunda hesaplanan uyum iyiliği değerlerinin olması gereken ölçüt değerlere göre yeterli düzeyde olduğu gözlenmiştir. Modelde bulunan maddelerin açıkladıkları varyanslar ile toplam varyansa yaptığı katkı ve diğer geçerlik kanıtları göz önüne alındığında modelin yapıyı yansıttığı kabul edilmiştir (Sarıdaş ve Yıldırım,2019). Mesleki etik anketi puanları yorumlanırken 2.,4.,8.,10. Soruların olumsuz madde oldukları görülmüş ve ters kodlanmıştır.

Ölçeğin üçüncü bölümünde öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin önemsiz ve önemli olan sanal kaytarma davranışlarının belirlenmesi amacı ile Örucü ve Yıldız (2014)'ın geliştirmiş olduğu “Sanal Kaytarma Faaliyetleri Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek, önemsiz sanal kaytarma faaliyetleri ve önemli sanal kaytarma faaliyetleri olarak iki bölümden oluşmakta ve ölçekte toplam 14 madde bulunmaktadır. Örucü ve Yıldız (2014) tarafından geliştirilmiş olan bu ölçek idari ve akademik personele uygulanmıştır. Ölçekte bulunan 8-14 numaralı sorular önemsiz sanal kaytarma faaliyetlerini göstermekte olup, 1-7 numaralı sorular önemli sanal kaytarma faaliyetlerini göstermektedir. Ölçekteki her bir madde “her zaman, çoğunlukla, ara sıra, nadiren, ve hiçbir zaman” olarak “likert türü”

derecelendirilmiştir Ölçekte; 1.00-1.80 arası hiçbir zaman, 1.81-2.60 nadiren, 2.61- 3.40 ara sıra, 3.41-4.20 sıklıkla ve 4.21-5.00 arası ise her zaman şeklinde alınan puanlarla değerlendirilmektedir. Ölçekteki ifadelerle verilen değerlerinin 1 den 5'e doğru artması ölçeği cevaplandırmakta olan grubun (okul yöneticileri ve öğretmenlerin) sanal kaytarma davranışlarını daha çok sıklıkta sergilediğini göstermektedir. Özü ve Yıldız'ın (2014) yaptıkları çalışmada hesapladıkları güvenilirlik değeri. 88 olarak bulunmuştur (Özdem ve Demir, 2015). Faktör analizi sonucunda açıklanan toplam varyansın 25,46%'lık kısmını ise önemsiz sanal kaytarma faktörü, 28,60%'lık kısmını önemli sanal kaytarma faktörü, oluşturmaktadır. Açıklanan toplam varyansta bulunan bu oran, bu modelin makul olarak değerlendirilmesi için yeterli görülen bir orandır.

Araştırma için gereksinim duyulan veriler 2021-2022 eğitim öğretim yılında Denizli ili Merkezefendi, Pamukkale ve Acıpayam ilçelerinde görev yapan okul yöneticileri ve öğretmenlerden online olarak toplanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

2021-2022 eğitim öğretim yılında Denizli ili Merkezefendi, Pamukkale ve Acıpayam ilçelerinde görev yapan okul yöneticileri ve öğretmenlerin ölçeğe verdiği cevaplar SPSS 24 istatistik paket programına kodlanarak 62 okul yöneticisine ve 229 öğretmene ulaşılmış olup toplam 291 veri girişi yapılmıştır. Öncelikle kayıp veriler kontrol edilmiştir. Okul yöneticilerinde ve öğretmenlerde herhangi bir kayıp değer tespit edilmemiştir. İkinci olarak uç değer tespiti için Z puanları kontrol edilmiştir. 62 okul yöneticisi veri setinde uç değer tespit edilmemiştir. 229 öğretmen veri setinden 2 uç veri çıkarılarak 227 öğretmen veri seti çalışma grubu olarak ele alınmıştır.

Veri setinde dağılımının normalliğini tespit etmek için betimsel istatistiklere ve normallik testlerine bakılmıştır.

Betimsel istatistiklere göre okul yöneticilerinde mesleki etik davranışları toplam puanında mod (50,00), medyan(48,00) ve ortalama (47,56) olup değerler birbirine çok yakındır. Kurtosis (,969) ve skewness (-,829) olup (-1,1) değeri aralığındadır. Analizlerde puanların normal dağılımdan önemli bir sapma göstermemesi beklenmektedir. Çarpıklık katsayısının (-1,1) aralığında bulunması puanların normal dağılımdan önemli farklılık göstermediği şeklinde yorumlanabilir (Büyüköztürk, 2020). Bu bağlamda yapılan betimsel istatistiklere göre yöneticilerde mesleki etik davranışları normal dağılım göstermektedir denilebilir.

Okul yöneticileri mesleki etik davranışlarına ait normallik testi sonuçları Tablo 3.3'te verilmiştir.

Tablo 3.3. *Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları Normallik Testi*

	Shapiro-Wilk		Sig.
	İstatistik	df	
Mesleki Etik Davranışları	,952	62	,017

Tablo 3.3'e bakıldığında;

Yöneticilerde mesleki etik davranışları toplam puanı normallik test sonuçlarına göre ($p < ,05$) olup yöneticilerde mesleki etik davranışları normal dağılım göstermemektedir.

Betimsel istatistiklere göre yöneticilerde sanal kaytarma davranışları toplam puanında mod (49,00), medyan (39,00) ve ortalama (37,47) değerleri birbirine uzaktır. Kurtosis (-,647), skewness (-,262) olup (-1,1) değeri aralığındadır. Betimsel istatistiklere göre yöneticilerde sanal kaytarma davranışları normal dağılım göstermemektedir.

Okul yöneticileri sanal kaytarma davranışlarına ait normallik testi sonuçları Tablo 3.4' te verilmiştir.

Tablo 3.4. *Okul Yöneticilerinin Sanal Kaytarma Davranışları Normallik Testi*

	Shapiro-Wilk		Sig.
	İstatistik	df	
Sanal Kaytarma Davranışları	,964	62	,066

Tablo 3.4'e bakıldığında;

Yöneticilerde sanal kaytarma davranışları toplam puanı normallik test sonuçlarına göre ($p > ,05$) olup yöneticilerde sanal kaytarma davranışları normal dağılım göstermektedir.

Yöneticilerde, mesleki etik davranışları çalışma grubu betimsel istatistiklerde normal dağılım gösteriyor olsa da normallik testlerine göre normal dağılım göstermemektedir ve sanal kaytarma davranışları toplam puanlarında normallik testleri normal dağılım gösterse de mod (49,00), medyan (39,00) ve ortalama (37,47) birbirinden çok uzaktır bu yüzden yöneticilerde analiz yöntemlerinden parametrik testlerden Pearson Momentler Çarpımı korelasyonunun nonparametrik eş değeri olan Spearman Sıra Farkları korelasyonu kullanılmıştır. İlgili alt problemlere göre değişkenlerin düzeyleri dikkate alındığında elde edilen korelasyon değerleri arasındaki fark Fisher Z Testi ile test

edilmiştir. Korelasyon katsayısının anlamlı bulunmaması durumunda düzeyler arası fark incelenmemiştir.

Betimsel istatistiklere göre öğretmenlerde mesleki etik davranışları toplam puanında mod (46,00), medyan(45,00) ve ortalama (44,65) olup değerler birbirine yakındır. Kurtosis (-,114) ve skewness (-,289) olup (-1,1) değeri aralığındadır. Betimsel istatistiklere göre öğretmenlerde mesleki etik davranışları normal dağılım göstermektedir.

Öğretmenlerin mesleki etik davranışlarına ait normallik testi sonuçları Tablo 3.5' te verilmiştir.

Tablo 3.5. *Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları Normallik Testi*

	İstatistik	Shapiro-Wilk	
		df	Sig.
Mesleki Etik Davranışları	,986	227	,023

Tablo 3.5'e bakıldığında;

Öğretmenlerde mesleki etik davranışları toplam puanı normallik test sonuçlarına göre ($p<,05$) olup öğretmenlerde mesleki etik davranışları normal dağılım göstermemektedir.

Betimsel istatistiklere göre öğretmenlerde sanal kaytarma davranışları toplam puanında mod (38,00), medyan (38,00) ve ortalama (36,91) değerleri birbirine yakındır. Kurtosis (-,165), skewness (-,087) olup (-1,1) değeri aralığındadır. Betimsel istatistiklere göre öğretmenlerde sanal kaytarma davranışları normal dağılım göstermektedir.

Öğretmenlerin sanal kaytarma davranışlarına ait normallik testi sonuçları Tablo 3.6' da verilmiştir.

Tablo 3.6. *Öğretmenlerin Sanal Kaytarma Davranışları Normallik Testi*

	İstatistik	Shapiro-Wilk	
		df	Sig.
Sanal Kaytarma Davranışları	,984	227	,010

Tablo 3.6'ya bakıldığında;

Öğretmenlerde sanal kaytarma davranışları toplam puanı normallik test sonuçlarına göre ($p<,05$) olup öğretmenlerde sanal kaytarma davranışları normal dağılım göstermemektedir.

Öğretmenlerde mesleki etik davranışları ve sanal kaytarma davranışları toplam puanlarında çalışma grubu betimsel istatistiklerde normal dağılım gösteriyor olsa da

normallik testlerine göre normal dağılım göstermemektedir bu yüzden analiz yöntemlerinden parametrik testlerden Pearson Momentler Çarpımı korelasyonunun nonparametrik eş değeri olan Spearman Sıra Farkları korelasyonu kullanılmıştır. İlgili alt problemlere göre düzeyleri dikkate alındığında elde edilen korelasyon değerleri arasındaki fark Fisher Z Testi ile test edilmiştir. Korelasyon kat sayısının anlamlı bulunmaması durumunda düzeyler arası fark incelenmemiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde okul yöneticileri ve öğretmenlerinin mesleki etik davranışları ve sanal kaytarma davranışları arasındaki ilişki ilgili alt problemlere uygun olarak incelenmiştir.

4.1. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Arasındaki İlişki

Araştırmanın birinci alt problemi: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin mesleki etik davranışları ve sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? Bu bölümde birinci alt probleme ilişkin bulgular ve yorumlar ele alınmıştır.

Okul yöneticilerinin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.1 'de verilmiştir.

Tablo 4.1. *Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu*

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	-,133
	Sig. (2-tailed)	,304
	N	62

Tablo 4.1'e bakıldığında:

Yöneticilerde mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=-,133$ $p>,05$).

Öğretmenlerin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.2'de verilmiştir.

Tablo 4.2. *Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu*

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	,010
	Sig. (2-tailed)	,884
	N	227

Tablo 4.2'ye bakıldığında:

Öğretmenlerin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=,010$ $p>,05$).

4.2. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Cinsiyetleri Dikkate Alındığında Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Arasındaki İlişki

Araştırmanın ikinci alt problemi: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin cinsiyetleri dikkate alındığında mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? Bu bölümde araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin bulgular ve yorumlar ele alınmıştır.

Kadın okul yöneticilerinin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.3'te verilmiştir.

Tablo 4.3. *Kadın Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu*

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	-,227
	Sig. (2-tailed)	,323
	N	21

Tablo 4.3'e bakıldığında:

Kadın okul yöneticilerinin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=-,227$ $p>,05$). Buna göre değişkenler arasında anlamlı ilişki çıkmadığı için Fisher'in Z Testi uygulanmamıştır.

Erkek okul yöneticilerinin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.4'te verilmiştir.

Tablo 4.4. *Erkek Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu*

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	-,062
	Sig. (2-tailed)	,701
	N	41

Tablo 4.4'e bakıldığında:

Erkek okul yöneticilerinin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=-,062$ $p>,05$). Buna göre değişkenler arasında anlamlı ilişki çıkmadığı için Fisher'in Z Testi uygulanmamıştır.

Kadın öğretmenlerin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.5'te verilmiştir.

Tablo4.5. *Kadın Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu*

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	,002
	Sig. (2-tailed)	,979
	N	152

Tablo 4.5'e bakıldığında:

Kadın öğretmenlerin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=,002$ $p>,05$). Buna göre değişkenler arasında anlamlı ilişki çıkmadığı için Fisher'in Z Testi uygulanmamıştır.

Erkek öğretmenlerin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.6'da verilmiştir.

Tablo4.6. *Erkek Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu*

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	,007
	Sig. (2-tailed)	,953
	N	75

Tablo 4.6'ya bakıldığında:

Erkek öğretmenlerin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=,007$ $p>,05$). Buna göre değişkenler arasında anlamlı ilişki çıkmadığı için Fisher'in Z Testi uygulanmamıştır.

4.3. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Yaş Düzeyleri Dikkate Alındığında Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Arasındaki İlişki

Araştırmanın üçüncü alt problemi: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin yaş düzeyleri dikkate alındığında mesleki etik ve sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? Bu bölümde araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin bulgular ve yorumlar ele alınmıştır.

35 yaş ve altındaki okul yöneticilerinin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.7. 35 Yaş Altı Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	-,046
	Sig. (2-tailed)	,893
	N	11

Tablo 4.7’ye bakıldığında:

35 yaş ve altı okul yöneticilerinin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=-,046$ $p>,05$). Buna göre değişkenler arasında anlamlı ilişki çıkmadığı için Fisher’in Z Testi uygulanmamıştır.

36 ve 39 yaş aralığında bulunan okul yöneticilerinin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.8’de verilmiştir.

Tablo 4.8. 36-39 Yaş Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	,003
	Sig. (2-tailed)	,991
	N	17

Tablo 4.8’e bakıldığında:

36 ve 39 yaş aralığında okul yöneticilerinin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=,003$ $p>,05$). Buna göre değişkenler arasında anlamlı ilişki çıkmadığı için Fisher’in Z Testi uygulanmamıştır.

40 ve 43 yaş aralığında bulunan okul yöneticilerinin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.9’da verilmiştir.

Tablo 4.9. 40-43 Yaş Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	-,246
	Sig. (2-tailed)	,326
	N	18

Tablo 4.9'a bakıldığında:

40 ve 43 yaş aralığında okul yöneticilerinin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=-,246$ $p>,05$). Buna göre değişkenler arasında anlamlı ilişki çıkmadığı için Fisher'in Z Testi uygulanmamıştır.

44 yaş ve üzerinde bulunan okul yöneticilerinin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.10'da verilmiştir.

Tablo 4.10. 44 Yaş ve Üstü Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	-,313
	Sig. (2-tailed)	,238
	N	16

Tablo 4.10'a bakıldığında:

44 yaş ve üstü okul yöneticilerinin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=-,313$ $p>,05$). Buna göre değişkenler arasında anlamlı ilişki çıkmadığı için Fisher'in Z Testi uygulanmamıştır.

35 yaş ve altında bulunan öğretmenlerin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.11'de verilmiştir.

Tablo 4.11. 35 Yaş ve Altı Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	,017
	Sig. (2-tailed)	,895
	N	65

Tablo 4.11'e bakıldığında:

35 yaş ve altı öğretmenlerin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=,017$ $p>,05$). Buna göre değişkenler arasında anlamlı ilişki çıkmadığı için Fisher'in Z Testi uygulanmamıştır.

36 ve 39 yaş aralığında bulunan öğretmenlerin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.12’de verilmiştir.

Tablo 4.12. 36-39Yaş Arası Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	-,096
	Sig. (2-tailed)	,444
	N	66

Tablo 4.12’ye bakıldığında:

36 ve 39 yaş aralığında öğretmenlerin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=-,096$ $p>,05$). Buna göre değişkenler arasında anlamlı ilişki çıkmadığı için Fisher’in Z Testi uygulanmamıştır.

40 ve 43 yaş aralığında bulunan öğretmenlerin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.13’te verilmiştir.

Tablo 4.13. 40-43 Yaş Arası Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu

Korelasyon		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	,017
	Sig. (2-tailed)	,905
	N	49

Tablo 4.13’e bakıldığında:

40 ve 43 yaş aralığında öğretmenlerin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=,017$ $p>,05$). Buna göre değişkenler arasında anlamlı ilişki çıkmadığı için Fisher’in Z Testi uygulanmamıştır.

44 yaş ve üstünde bulunan öğretmenlerin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.14’te verilmiştir.

Tablo 4.14. 44 Yaş Üstü Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	,051
	Sig. (2-tailed)	,731
	N	47

Tablo 4.14'e bakıldığında:

44 yaş üstü öğretmenlerin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=,051$ $p>,05$). Buna göre değişkenler arasında anlamlı ilişki çıkmadığı için Fisher'in Z Testi uygulanmamıştır.

4.4. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Mezuniyet Durumları Dikkate Alındığında Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Arasındaki İlişki

Araştırmanın dördüncü alt problemi: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin mezuniyet durumları dikkate alındığında mesleki etik davranışları ve sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? Bu bölümde araştırmanın dördüncü alt problemine ilişkin bulgular ve yorumlar ele alınmıştır.

Lisans mezunu okul yöneticilerinin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.15'te verilmiştir.

Tablo 4.15. Lisans Mezunu Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	-,041
	Sig. (2-tailed)	,816
	N	34

Tablo 4.15'e bakıldığında:

Lisans mezunu okul yöneticilerinin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=-,041$ $p>,05$). Lisans mezunu okul yöneticilerine göre değişkenler arasında anlamlı ilişki çıkmadığı için Fisher'in Z Testi uygulanmamıştır.

Lisansüstü eğitime sahip okul yöneticilerinin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.16'da verilmiştir.

Tablo 4.16. *Lisansüstü Eğitime Sahip Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu*

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	-,139
	Sig. (2-tailed)	,481
	N	28

Tablo 4.16'ya bakıldığında:

Lisansüstü eğitime sahip okul yöneticilerinin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=-,139$ $p>,05$). Lisansüstü eğitime sahip okul yöneticilerine göre değişkenler arasında anlamlı ilişki çıkmadığı için Fisher'in Z Testi uygulanmamıştır.

Lisans mezunu öğretmenlerin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.17'de verilmiştir.

Tablo 4.17. *Lisans Mezunu Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu*

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	-,038
	Sig. (2-tailed)	,604
	N	188

Tablo 4.17'ye bakıldığında:

Lisans mezunu öğretmenlerin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=-,038$ $p>,05$). Lisans mezunu öğretmenlere göre değişkenler arasında anlamlı ilişki çıkmadığı için Fisher'in Z Testi uygulanmamıştır.

Lisansüstü eğitime sahip öğretmenlerin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.18'de verilmiştir.

Tablo 4.18. *Lisansüstü Eğitime Sahip Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu*

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	,345*
	Sig. (2-tailed)	,031
	N	39

Tablo 4.18'e bakıldığında:

Lisansüstü eğitime sahip öğretmenlerin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında orta düzeyde, pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır ($r=,345$ $p<,05$). Buna göre lisansüstü eğitime sahip öğretmenlerde mesleki etik davranışlar arttıkça sanal kaytarma davranışı artmaktadır.

4.5. Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Görev Süreleri Dikkate Alındığında Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Arasındaki İlişki

Araştırmanın beşinci alt problemi: Okul yöneticileri ve öğretmenlerin mezuniyet durumları dikkate alındığında mesleki etik davranışları ve sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? Bu bölümde araştırmanın beşinci alt problemine ilişkin bulgular ve yorumlar ele alınacaktır.

10 yıl ve altında görev süresine sahip okul yöneticilerinin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.19'da verilmiştir.

Tablo 4.19. 10 Yıl ve Altı Görev Süresine Sahip Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	-,129
	Sig. (2-tailed)	,705
	N	11

Tablo 4.19'a bakıldığında:

10 yıl ve altı görev süresine sahip okul yöneticilerinin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=-,129$ $p>,05$). Buna göre değişkenler arasında anlamlı ilişki çıkmadığı için Fisher'in Z Testi uygulanmamıştır.

11 ve 15 yıl arasında görev süresine sahip okul yöneticilerinin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.20'de verilmiştir.

Tablo 4.20. 11-15 Yıl Arası Görev Süresine Sahip Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	-,276
	Sig. (2-tailed)	,301
	N	16

Tablo 4.20'ye bakıldığında:

11 ve 15 yıl arası görev süresine sahip okul yöneticilerinin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=-,276$ $p>,05$). Buna göre değişkenler arasında anlamlı ilişki çıkmadığı için Fisher'in Z Testi uygulanmamıştır.

16 ve 20 yıl arasında görev süresine sahip okul yöneticilerinin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.21'de verilmiştir.

Tablo 4.21. *16-20 Yıl Arası Görev Süresine Sahip Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu*

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	-,122
	Sig. (2-tailed)	,597
	N	21

Tablo 4.21'e bakıldığında:

16 ve 20 yıl arası görev süresine sahip okul yöneticilerinin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=-,122$ $p>,05$). Buna göre değişkenler arasında anlamlı ilişki çıkmadığı için Fisher'in Z Testi uygulanmamıştır.

21 yıl ve üstünde görev süresine sahip okul yöneticilerinin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.22'de verilmiştir.

Tablo 4.22. *21 Yıl ve Üstü Görev Süresine Sahip Okul Yöneticilerinin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu*

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	-,129
	Sig. (2-tailed)	,659
	N	14

Tablo 4.22'ye bakıldığında:

21 yıl ve üstü görev süresine sahip okul yöneticilerinin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=-,129$ $p>,05$). Buna göre değişkenler arasında anlamlı ilişki çıkmadığı için Fisher'in Z Testi uygulanmamıştır.

10 yıl ve altında görev süresine sahip öğretmenlerin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.23'te verilmiştir.

Tablo 4.23. 10 Yıl ve Altı Görev Süresine Sahip Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	,039
	Sig. (2-tailed)	,779
	N	55

Tablo 4.23'e bakıldığında:

10 yıl ve altı görev süresine sahip öğretmenlerin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=,039$ $p>,05$). Buna göre değişkenler arasında anlamlı ilişki çıkmadığı için Fisher'in Z Testi uygulanmamıştır.

11 ve 15 yıl arasında görev süresine sahip öğretmenlerin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.24'te verilmiştir.

Tablo 4.24. 11-15 Yıl Arası Görev Süresine Sahip Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	-,192
	Sig. (2-tailed)	,112
	N	70

Tablo 4.24'e bakıldığında:

11-15 yıl arası görev süresine sahip öğretmenlerin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r=-,192$ $p>,05$). Buna göre değişkenler arasında anlamlı ilişki çıkmadığı için Fisher'in Z Testi uygulanmamıştır.

16 ve 20 yıl arasında görev süresine sahip öğretmenlerin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.25'te verilmiştir.

Tablo 4.25. 16-20 Yıl Arası Görev Süresine Sahip Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	,300*
	Sig. (2-tailed)	,029
	N	53

Tablo 4.25'e bakıldığında:

16-20 yıl arası görev süresine sahip öğretmenlerin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında orta düzeyde, pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır ($r=,300$

$p < ,05$). Buna göre 16-20 yıl arasındaki öğretmenlerde mesleki etik davranışlar arttıkça sanal kaytarma davranışı artmaktadır.

21 yıl ve üstünde görev süresine sahip öğretmenlerin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerine Spearman Sıra Farkları korelasyon analizi ile bakılarak aralarındaki ilişkinin anlamlılığı Tablo 4.26’da verilmiştir.

Tablo 4.26. *21 Yıl ve Üstü Görev Süresine Sahip Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Korelasyonu*

		Sanal Kaytarma Davranışları
Mesleki Etik Davranışları	Spearman's rho	-,033
	Sig. (2-tailed)	,822
	N	49

Tablo 4.26’ya bakıldığında:

21 yıl ve üstü görev süresine sahip öğretmenlerin mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($r = -,033$ $p > ,05$). Buna göre değişkenler arasında anlamlı ilişki çıkmadığı için Fisher’in Z Testi uygulanmamıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde okul yöneticileri ile öğretmenlerin mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışlarıyla olan ilişkilerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada elde edilen sonuçlarla ilgili tartışma, sonuç ve öneriler yer almaktadır.

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bilgi ve iletişim teknolojileri, günümüzde insanların özel ve iş yaşamlarının önemli bir parçası haline gelerek istek ve ihtiyaçların daha hızlı, çeşitli ve verimli biçimlerde elde edilmesini kolaylaştırmakta fakat çalışanların mesleklerinin gereklerinden kaçmalarına ve boşa zaman harcamalarına sebebiyet verecek sanal kaytarma kullanımlarını arttırmaktadır. Sanal kaytarma davranışları ile alakalı araştırmalar literatürde güncelliğini korumaktadır. Literatürde sanal kaytarma davranışları kavramına yönelik olarak farklı görüşler yer almaktadır. Araştırmalar incelendiğinde sanal kaytarma davranışlarının olumsuz ve olumlu sonuçlarının; örgütün mekanik ve organik yapısına, işin tanımına ve bireysel internet kullanımının süresine bağlı olabileceği söylenebilmektedir (Afacan Fındıklı,2016)

Bu araştırma, eğitim hizmeti veren okullarda okul yöneticileri ve öğretmenlerin mesai saatleri içerisinde mesleki etik davranışlarının sanal kaytarma davranışları ile olan ilişkisini ortaya koymak amacı ile yapılmıştır.

Elde edilen bulgulara göre okul yöneticilerinde ve öğretmenlerde mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Demografik değişkenler açısından analiz sonuçları incelendiğinde; okul yöneticilerinde görev süresi, cinsiyet, yaş, mezuniyet durumu değişkenlerinde mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışı arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Öğretmenlerde 16-20 yıl görev süresine ve lisansüstü öğrenime sahip olanlar hariç, mezuniyet durumu, cinsiyet, yaş değişkenlerinde mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışı arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Sadece, görev süresi bakımından 16-20 yıl arası görev süresine ve lisansüstü eğitime sahip olan öğretmenlerde orta düzeyde pozitif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. 16-20 yıl arası görev süresine ve lisansüstü eğitime sahip öğretmenlerde mesleki etik davranışları artarken sanal kaytarma davranışları da artmaktadır.

Yapılan bu araştırmayı destekler nitelikte Afacan Fındıklı (2016)'nın sağlık ve tekstil sektörü çalışanlarının sanal kaytarma davranışları üzerine yaptıkları çalışmada demografik değişkenler ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı ilişki tespit edilememiştir.

Kaplan ve Çetinkaya'nın (2014) otel çalışanlarına yaptıkları araştırma sonuçlarında da yaş, cinsiyet, çalışma süresi ve medeni durumları ile sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

Gerçekleştirilen analizler ve sonuçlarında öğretmenlerin sanal kaytarma davranışlarının eğitim durumları ile ilişkisine yönelik bulgular, yapılan diğer çalışmalarla benzer özellikler göstermektedir. Özkalp ve diğerlerine (2012) göre; mezuniyet durumunda eğitim seviyesi arttıkça sanal kaytarma davranışlarında artış görülmektedir. Ünal ve Tekdemir'in (2015) araştırmasına göre, mezuniyet durumunda eğitim seviyesi arttıkça sanal kaytarma davranışlarında artış eğilimi görülmüştür. Kaplan ve Çetinkaya (2014)'nin da yaptıkları araştırma sonuçlarına göre, eğitim seviyesi arttıkça önemsiz bulunan sanal kaytarma davranışlarının artış gösterdiği gözlenmiştir.

Öte yandan Özkalp ve diğerleri (2012)'nin araştırma bulguları mesai saatleri dahilinde kadınların erkeklerden daha çok yazılı sanal kaytarma yaptığını, sanal kaytarma davranışının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık ortaya çıkardığını göstermektedir. Vitak ve diğerlerinin (2011) araştırmasında sanal kaytarma davranışlarının sergilenme yoğunluğunun 55 yaş düzeyi hariç yaş, eğitim düzeyi, cinsiyet durumu ile anlamlı ilişkide olduğu izlenmiştir. Candan ve İnce (2016)'nin araştırmasında, Emniyet Müdürlüğü personelinde, erkeklerin kadınlara nazaran sanal kaytarma davranışını daha çok sergilediklerini gözlemlemiş ve yaş düzeyi daha genç olanlarda sanal kaytarma davranışının artma gösterdiği görülmüştür.

5.2. Öneriler

Araştırmanın sonuçlarına dayanarak şu önerilerde bulunulabilir.

1. Bu araştırma Denizli İli Acıpayam, Merkezefendi, Pamukkale ilçeleri ile yapılmıştır. Çalışma grubu genişletilerek konu ile ilgili yeni araştırmalar yapılabilir.
2. Bu araştırmada mesleki etik davranışları ile sanal kaytarma davranışları arasındaki ilişki incelenmiştir. Konu genişletilerek genel etik davranışların sanal kaytarma davranışları üzerindeki etkisi incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Afacan Fındıklı, M. (2016) Sanal kaytarma ve iş performansı ilişkisi: sağlık ve tekstil sektörü çalışanlarının karşılaştırılması. *International Journal of Social Inquiry / Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2016 (9) 33-62
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2010) *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri, SPSS Uygulamalı*, 6. Baskı, Ankara: Pegem Akademi.
- Anandarajan, M. Simmers, C. A. D'Ovidio, R.(2011). Exploring the underlying structure of personal web usage in the workplace. *Cyberpsychology, Behavior, And Social Networking*, 14(10):577-583.
- Askew, K., Buckner, J. E., Taing, M. U., Ilie, A., Bauer, J., & Coover, M. D. (2014). Explaining cyberloafing: The role of the theory of planned behavior. *Computers in Human Behavior* (36), 510-519
- Arslan, E. T., ve Demir, H. (2016). Cyberloafing: An empirical research on nurses in a public institution. *The Journal of International Social Research*, 9(43), 1626-1637.
- Aydın, İ. (2001). *Yönetmel, mesleki ve örgütsel etik*, 2. Baskı, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Aydın, İ. (2003). *Eğitim ve öğretimde etik*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Badziun, O. Y. (2019). Investigating the role of cyber loafing on financial performance of organization. *Uct Journal Of Management And Accounting Studies*, 7(1), 59-63
- Büyüköztürk, Ş. (2020). *Sosyal bilimler için veri analiz el kitabı*, 28. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Blanchard, Anita & Henle, Christine A. (2008). Corrolates of different forms of cyberloafing: The role of norms, external locus of control, *Computers in Human Behavior*, 24(3). 1067- 1084.
- Candan, Hakan ve İnce, Mehmet (2016). Siber kaytarma ve örgütsel bağlılık arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik emniyet çalışanları üzerine bir araştırma, *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 229-235
- Çavuşoğlu, S., ve Palamutçuoğlu, B. T. (2017). İş tatmininin sanal kaytarma üzerindeki etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 430-444.
- Çelebi, N., ve Akbağ, M. (2012) Genel liselerde çalışan öğretmenlerin etik davranışlarını belirlemeye yönelik bir araştırma. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2012, 4(2), 425-441
- Çınar, O., ve Karcioğlu, F. (2015). The relationship between cyber loafing and organizational citizenship behavior: A survey study in Erzurum/Turkey. *Social and Behavioral Sciences*, 207, 444 – 453.

- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2012) *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL Uygulamaları*, 2. Baskı, Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Erdem, F., Ömüriş, E., Öz, Ö., Boz, H., Özmen, M., Kubat, U. (2014) Öğretim elemanlarının etik sorumlulukları üzerine üniversite öğrencilerinin algılamaları. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 2(1): 39-63.
- Gündüz, Y. ve Coşkun, Z. S. (2012). Öğrenci algısına göre öğretmen etik değerler ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13 (1): 111-131
- Kaplan, M ve Çetinkaya, A. Ş. (2014). Sanal kaytarma ve demografik özellikler açısından farklılıklar: Otel işletmelerinde bir araştırma, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 25(1), 26-34.
- Kaplan, M. ve Öğüt, A. (2012) Algılanan örgütsel adalet ile sanal kaytarma arasındaki ilişkinin analizi; Hastane çalışanları örneği. *20. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı*, (24-26 Mayıs), 592-596, İzmir.
- Karaca, A. ve Karaca, B. (2019) Sağlık çalışanlarının sanal kaytarma davranışları ile örgütsel özdeşleşme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: Bir kamu hastanesinin incelenmesi. *Araştırma Makalesi*, 18 (1), 27-39
- Karataş, A. ve Avcı, S. (2017). Kamu kurumlarında sanal kaytarma olgusunun değerlendirilmesi. (Özel Sayı) *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 22, 2321-2346
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayınları
- Kayapalı Yıldırım, S. (2016). Etik iklim ve örgütsel kontrol mekanizmalarının sanal kaytarma davranışı üzerindeki etkisinde örgütsel sinizmin aracılık rolü, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Erzurum.
- Kayıkçı, K. ve Uygur, Ö. (2010). İlköğretim okullarının denetimde mesleki etik, 2. *Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi Bildiriler Kitabı içinde* (s. 289-299). 23- 25 Haziran 2010, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi.
- Keklik, B., Kılıç, R., Yıldız, H. ve Yıldız, B. (2015). Sanal kaytarma davranışlarının örgütsel öğrenme kapasitesi üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Business and Economics Research Journal*, 6 (3), 129-144.
- Kerse, G., Soyalın, M., Karabey, C. N. (2016). Kişi-örgüt uyumu, nötrleştirme ve algılanan yönetici desteğinin sanal kaytarmaya etkisi: Ampirik bir çalışma, *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(4), 100-113
- Kılıç, N. G., Kocabaş, İ., (2017) Öğretmenlerin okulda internet ve teknoloji kullanımına ilişkin sanal kaytarma davranışlarının incelenmesi. *Kesit Akademi Dergisi (The Journal of Kesit Academy)* Yıl: 3, Sayı: 10, Aralık 2017, s. 715-731

- Kim,S. J., Byrne, S. (2011). Conceptualizing personal web usage in work contexts: A preliminary framework. *Computers in Human Behavior*, 27, 2271-2283
- Kuznek, E., Güzel, B. (2019) Sanal kaytarma ve iş performansı ilişkisi: Kuşaklar teorisi Yaklaşımı, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11 (4), 2729- 2746.
- Koay, K.Y. (2018). Workplace ostracism and cyberloafing: a moderated-Mediation model, *Internet Research*, 28(4), 1122-1141
- Koay,K.Y. & Soh, P.C.H. (2019), Does cyberloafing really harm employees' work performance? an overview, *Lecture Notes on Multidisciplinary Industrial Engineering, Cham*, 901-912
- Liberman, B. Seidman, McKenna, G. K. ve Buffardi, L. E. (2011). Employee job attitudes and organizational characteristics as predictors of cyberloafing, *Computers in Human Behavior*, 27, 2192-2199
- Lim, Vivien K.G. (2002). The it was of loafing on the job: cyberloafing, neutralizing and organizational justice, *Journal of Organizational Behavior*, 23, 675- 694.
- Metin Orta, İ., Güngör, E. (2018). "Sanal kaytarmanın öncülleri, sonuçları ve kontrolü üzerine bir derleme", *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 20(1), 79-95.
- Obuz, P. (2009). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğiyle ilgili etik olmayan davranışlara ilişkin görüşleri, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Örücü, E., Yıldız, H. (2014). "İşyerinde Kişisel internet ve teknoloji kullanımı: Sanal kaytarma". *Ege Akademik Bakış*, 14(1), 99-114.
- Özalp, U., Yirci, R. ve Kocabaş, İ. (2016). Müdür yardımcılarının iş doyumunun yordayıcısı olarak okul müdürlerinin mentorluk fonksiyonları. *Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 455-494.
- Özbek, O. (2003). Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekî etik ilkeleri ve bu ilkelere uyma düzeyleri. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özcan, H.M. (2019). Kişilik özellikleri ile sanal kaytarma davranışı arasındaki ilişkide gelişmeleri kaçırma korkusunun (GKK) rolü, Yayınlanmamış doktora tezi Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Özdem, G. ve Demir, A. (2015). Okul yöneticilerinde sanal kaytarma davranışı. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 1029-1042.
- Özkalp Enver; Aydın Ufuk; Tekeli Seda (2012). "Sapkın örgütsel davranışlar ve çalışma yaşamında yeni bir olgu: Sanal kaytarma (cyberloafing) ve iş ilişkilerine etkileri", *Çimento İşveren Dergisi*, 2(26), 20-32.

- Özkara, Z.U., Taş, A., Aydın, B. (2020). Örgütsel adalet ile yüksek görev bilincinin sanal kaytarma üzerindeki etkileri, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 55(3), 2044-2063
- Polat, M. (2018). Derslerde akıllı telefon siber aylaklığı ölçeği (datsaö): Üniversite öğrencileri için bir ölçek uyarlama çalışması, *Social Sciences Studies Journal*, 4(21), 3114-3127
- Sarıdaş, G., ve Yıldırım, Ö. (2019). Öğretmenler etik davranıyor mu? Öğretmenlerin meslektaşları hakkındaki algılarının incelenmesi. *Journal of Computer and Education Research*, 7(14), 621-641. DOI: 10.18009/jcer.619439
- Şentürk, C. (2009). Öğretmenlik Mesleğinde Etik, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 10 (111): 25-31.
- Türk Dil Kurumu. (2021). Büyük Türkçe sözlük. Ankara: TDK
- Usta Kara, I. ve Karalar, S (2021). Negatif Yönlü Örgütsel Davranış, İstanbul: Efe Akademi Yayınları.
- Ünal, S. (2019). *Bireyin kişilik özellikleri ve örgütsel normların sanal kaytarma davranışlarına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Ünal, Ö. F., ve Tekdemir, S. (2015). Sanal kaytarma: Bir kamu kurumunda ampirik bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(2), 95-118.
- Yağcı, Melek, Yüceler, Aydan (2016). Cyber loafing with its conceptual aspects, *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (2), 663-673.
- Yıldırım, G. Kadioğlu, S. (2007). Etik ve tıp etiği temel kavramları *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 29 (2): 7-12, 2007
- Yıldırım, E. (2016). *Sınıf öğretmenleri adaylarının siber aylaklık sorununa ilişkin durum analizi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ
- Yüceler, A., Kaya, Ş. D. ve Özen, M. Y. (2017). Örgütsel bağlılık ile sanal kaytarma ilişkisinin incelenmesi. 25. *Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı*. Ankara. 794-797

EKLER

Ek 1. Araştırma İzin Belgesi

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-16605029-44-32016906
Konu : Anket Uygulama İzni

15/09/2021

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğünün 05.09.2021 tarihli ve 97192 sayılı yazıları.

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi (İ.Ö.) Tezsiz Yüksek Lisans Programı öğrencisi Nurcan AKÇA, "Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Mesleki Etik Davranışları ile Sanal Kaytarma Davranışları Arasındaki İlişki" konulu proje çalışmasına yönelik hazırlamış olduğu anket/ölçek formlarını İlgi yazı gereği Müdürlüğümüze bağlı Denizli ili Acıpayam, Merkezefendi ve Pamukkale ilçelerinde bulunan anaokulu, ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan öğretmenlere ve yöneticilere uygulamak istemektedir.

Yukarıda adı geçen müracaat ile ilgili (Lisans/Lisansüstü/Doktora) öğrencileri ve Öğretim Görevlilerinin ilgi yazıları ekinde belirtmiş oldukları okullarda, (Ortaöğretim/İlköğretim/Okulöncesi) konuları ile ilgili anket çalışmalarının 2020/2 Nolu "Araştırma Uygulama İzinleri" Genelgesinde belirtilen esaslar gereğince; Okul ve kurumların eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde yüz yüze eğitim öğretime ara verilmesi göz önüne alınarak örgün eğitimin 2021/2022 eğitim-öğretim yılı içinde tam olarak başlamasıyla birlikte denetimi ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre, onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının uygulanması, ilgili genelgenin 28. Maddesi ve "Araştırma İzni Başvuru Taahhütname"nin 16. Maddesi gereği **sonuç raporunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde kurumunuz aracılığı ile gönderilmesi** Müdürlüğümüze uygun görülmüştür.

Olurlarınıza arz ederim.

Süleyman EKİCİ
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
15/09/2021
Ali Nazım BALCIOĞLU
Vali a.
Vali Yardımcısı

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Kurumunuzca Müdürlüğümüzden talep edilen araştırma isteklerine ait Makam Onayı ve Müdürlüğümüze Onay verilen anket formları ekte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

Ali Nazım BALCIOĞLU
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-Anket Formları

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : M.Akif Ersoy Mah.29 Ekim Bulv.No:174/1
Merkezefendi/DENİZLİ
İnternet Adresi: <http://denizli.meb.gov.tr>
E-Posta: ab20@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için: Hüseyin ERKOÇ-V.H.K.İ. / Sefa GELMİŞ-Şef
Telefon No : 0 (258) 234 20 95
Faks : 0 (258) 234 20 99

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 9297-d397-3857-8c34-2344 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 2. Demografik Veriler Ölçeği

Değerli okul yöneticileri ve Öğretmen arkadaşlarım,

Veri toplama aracı, üç bölümden oluşmaktadır. Lütfen hiç bir maddeyi atlamayınız. Vereceğiniz cevaplar, sadece araştırma kapsamında bilimsel amaçlar için kullanılacak ve kesinlikle gizli tutulacaktır. Verilerin çözümlenmesi toplu halde yapılacağı için, ankette isim belirtmenize gerek yoktur. Cevaplarınızı içtenlikle belirtmeniz, araştırmanın amacına ulaşmasına katkıda bulunacaktır. Bu araştırmada gönüllülük esastır. Araştırmaya katılmanız gönüllü olduğunuzu göstermektedir. Yardımlarınız için teşekkür ederim.

Nurcan AKÇA
Yüksek Lisans Öğrencisi

1.Genel Kişisel Bilgiler

- a) Cinsiyet: Kadın () Erkek ()
- b) Çalıştığı ilçe: Pamukkale () Merkezefendi () Acıpayam()
- c) Yaş:
- d) Görev süresi:
- e) Branş:.....
- e) Medeni durum: Evli () Bekar ()
- f) Eğitim düzeyi: Lisans () Lisansüstü ()
- ı) Çalıştığı pozisyon: Okul Müdürü() Müdür Yardımcısı () Öğretmen ()
- i) Okul türü: Anaokulu () İlkokul () Ortaokul() Lise ()

Ek 3. Mesleki Etik Davranışlar Ölçeği

SORULAR	Hiç bir zaman	Nadiren	Ara sıra	Çoğunlukla	Her zaman
1.Öğrencilerimi, tüm yönleri ile tanımaya çalışırım.	1	2	3	4	5
2.Bazı öğrencilerime daha çok değer veririm.	1	2	3	4	5
3.Dersin amacına uygun öğrenme- öğretme stratejilerini uygulurum.	1	2	3	4	5
4.Malzeme, zaman ve öğrenci kaynaklarını gelişigüzel kullanırım.	1	2	3	4	5
5.Öğretmenlikle ilgili yasa ve genelgeleri takip ederim.	1	2	3	4	5
6.Konuşma dilini düzgün kullanmaya dikkat ederim.	1	2	3	4	5
7.Boş zamanlarımda mesleğim ile ilgili kültürel, sosyal ve sanatsal etkinliklere katılırım.	1	2	3	4	5
8.Öğretmenlik alan bilgimin, gelişime ihtiyacı olmadığını düşünürüm.	1	2	3	4	5
9.Meslektaşlarımdın mesleki konulardaki geri bildirimine önem veririm.	1	2	3	4	5
10.Okul çevresinde öğrenciyi etkileyebilecek sorunların çözümü için uğraşmam.	1	2	3	4	5
11.Toplum içinde aktif ve yönlendirici bir rol oynamaya çalışırım.	1	2	3	4	5

Ek 4. Sanal Kaytarma Davranışları Ölçeği

SORULAR	Hiç bir zaman	Nadiren	Ara sıra	Çoğunlukla	Her zaman
1. Mesai saatlerinde internet üzerinde oluşmuş olan sanal toplulukları ziyaret ederim. (ekşi sözlük gibi)	1	2	3	4	5
2. Mesai saatlerinde internet üzerinden eğlence amaçlı video izlerim. (Youtube veya zapkolik gibi)	1	2	3	4	5
3. Mesai saatlerinde blogları okurum. (Yazar ile okuyucu arasındaki özgür iletişimi sağlama platformu)	1	2	3	4	5
4. Mesai saatlerinde sosyal içerikli ağlara katılırım. (Facebook, instagram, twitter vb.)	1	2	3	4	5
5. Mesai saatlerinde internet üzerinden müzik, video, film ve doküman indiririm.	1	2	3	4	5
6. Mesai saatlerinde eğlence amaçlı veya boş zaman doldurmak için sanal oyun oynarım.	1	2	3	4	5
7. Mesai saatlerinde kişisel web sayfalarım ile ilgilenirim.	1	2	3	4	5
8. Mesai saatlerinde internet üzerinden iş arama sitelerini gezerim.	1	2	3	4	5
9. Mesai saatlerinde internet üzerinden bankacılık işlemleri yaparım. (EFT, Havale işlemleri gibi)	1	2	3	4	5
10. Mesai saatlerinde internet üzerinden haber sitelerini ziyaret ederim. (Gazete, online haber TV'leri ve diğer haber siteleri)	1	2	3	4	5
11. Mesai saatlerinde iş dışı haberleşme için e-posta alma, gönderme veya kontrol etme işlemi yaparım.	1	2	3	4	5
12. Mesai saatlerinde kişisel ürünler için internet üzerinden alış-veriş yaparım.	1	2	3	4	5
13. Mesai saatlerinde iş dışı genel amaçlı web sitelerini ziyaret ederim.(sörf yapmak)	1	2	3	4	5
14. Mesai saatlerinde yatırımla ilgili olarak web sitelerini ziyaret ederim. (finans, borsa siteleri gibi)	1	2	3	4	5

ÖZGEÇMİŞ